

Shavei Israel

For our lost brethren

Czas Zbiorów Dla Żydów w Polsce

Michael Freund, Founder and Chairman, Shavei Israel
Heichal Shlomo, 58 King George St., 4th floor, Jerusalem 94262 ISRAEL
Tel: 972-2-6256230 / Fax: 972-2-6256233/ www.shavei.org / office@shavei.org

Fundator i dyrektor: Michael Freund

Tekst: Rabin Eliahu Birnbaum, Rabin Icchak

Rapoport, Rabin Boaz Pash

Redaktor publikacji: Tzivia Kusminsky

Tłumaczyła: Daniela Malec

"לבילתי ידח ממנו נידח" (ש"ב י"ד-י"ג)

ד"ס

Maj 2010
Siwan 5770

Drodzy przyjaciele,

Szawei Israel ma wielką przyjemność zaprezentować ów przewodnik po Szawuot - pierwszy tego rodzaju w języku polskim - wyjaśniający sens i znaczenie święta, zawierający tradycyjne pieśni i przepisy na świąteczne potrawy.

Przewodnik opracowany został przez Rabina Icchaka Rapaporta i Rabina Boaza Pasha – dwóch wysłanników Szawei Israel do Polski, a część tekstów przetłumaczona została przez Danieł Malec. Publikacja ta jest jednym z działań składających się na prowadzone przez Szawei Israel starania o pomoc dla „ukrytych Żydów” Polski, pomoc w ich powrocie do korzeni.

Święto Szawuot upamiętnia otrzymanie przez lud żydowski Tory na Górze Synaj, w czasie ich podróży po pustyni. Mistyczna tradycja judaizmu porównuje Szawuot do ceremonii zaślubin pomiędzy B-giem a narodem żydowskich, gdzie Tora stanowi Ketubę, małżeński kontrakt, wiążący obie strony. Jest więc to święto przepełnione wyjątkową atmosferą radości i duchowości.

Szawuot nabiera dodatkowego znaczenia w kontekście naszych braci w Polsce, z których wielu dopiero niedawno odkryło swe żydowskie pochodzenie i podejmuje próby odzyskania cennego dziedzictwa, które tak brutalnie zostało zabrane im i ich przodkom. Podobnie jak lud Izraela zaślubiony został w Szawuot z B-giem, tak coraz większa liczba młodych polskich Żydów dąży teraz do utworzenia stałych więzi ze swoim Ojcem w niebie.

Mamy nadzieję, że książka ta, na swój mały sposób, umożliwi nowemu pokoleniu Polskich Żydów świętowanie Szawuot z radością, jak również zdobycie lepszego zrozumienia naszej wiecznej wiary. Z błogosławieństwami ze Świętego Miasta Jerozolima,

Z poważaniem

Michael Freund
Przewodniczący, Szawei Israel

היכל שלמה, רח' המלך ג'ורג' 58, קומה ד', ירושלים 94262 טל: 02-625-6230 פקס: 02-625-6233
Heichal Shlomo, 4th floor, 58 King George St. Jerusalem 94262 Israel Tel: 972-2-625-6230 Fax: 972-2-625-6233
www.shavei.org office@shavei.org

"לבִּלְתִּי יֵדַח מִמֶּנּוּ נִידַח" (שבִי יִד-י"ד)

בס"ד

May 2010

Sivan 5770

Dear Friends,

Shavei Israel is pleased to present this guide to Shavuot – the first of its kind in the Polish language - which explains the meaning and significance of the holiday, and offers a sampling of traditional songs and recipes.

It was prepared by Rabbi Yitzchak Rapoport and Rabbi Boaz Pash, two of Shavei Israel's emissaries to Poland, and some of the material was translated by Daniela Malec. Its publication is part of our efforts to reach out to the "hidden Jews" of Poland and assist them as they reconnect with their roots.

The festival of Shavuot commemorates the Jewish people's receipt of the Torah on Mt. Sinai as they journeyed in the desert. In Jewish mystical tradition, Shavuot is likened to a wedding ceremony between G-d and the Jewish people, with the Torah serving as the Ketubah, or marriage contract, which binds the two together. Hence, the holiday is infused with a special atmosphere of delight and spirituality.

In this sense, Shavuot takes on added meaning for our brethren in Poland, many of whom have only recently rediscovered their Jewish ancestry and are seeking to reclaim the precious heritage that was so brutally taken from them and their forebears. For just as the people of Israel became wedded to G-d on Shavuot, so too an increasing number of young Polish Jews are now seeking to forge a lasting bond with their Father in heaven.

It is our hope that this book will, in some small way, enable a new generation of Polish Jews to celebrate Shavuot with joy, as well as gain a better understanding of our eternal faith.

With blessings from the Holy City of Jerusalem,

Sincerely,

Michael Freund

Chairman, Shavei Israel

היכל שלמה, רח' המלך ג'ורג' 58, קומה ד', ירושלים 94262 טל: 02-625-6230 פקס: 02-625-6233
Heichal Shlomo, 4th floor, 58 King George St. Jerusalem 94262 Israel Tel: 972-2-625-6230 Fax: 972-2-625-6233
www.shavei.org office@shavei.org

ŚWIĘTO SZAWUOT, NIE TYLKO HISTORIA

Otrzymanie Tory to nie program historycznego kanału TV. To reality show. Ma miejsce teraz, dzisiaj. „Każdego dnia będą w Twoich oczach jak nowi” - mówią nasi mędrzy. Otrzymanie Tory odnawia się każdego dnia, i nie jest ono zależne od miejsca czy czasu. Nie dotyczą go granice geograficzne, społeczny czy ekonomiczny status. Opis otrzymania Tory autorstwa Hazal ujawnia nowy, fascynujący wgląd w uczestników tego wydarzenia, jego treść a w szczególności jego znaczenie i konsekwencje dla przszłych pokoleń na świecie.

Techniczne szczegóły pokryte są w mgłę, osłonięte ciężką chmurą wyłonioną znad góry, i nie jest tak bez powodu. Data Dnia Niepodległości narodu żydowskiego pozostaje nieznaną. Każde dziecko wie, kiedy powstał jego kraj. Wszystkie amerykańskie lub francuskie nastolatki znają datę dnia niepodległości swych państw. Nikt nie wie jednak, kiedy Tora została dana Izraelowi. Dokładna data owego wydarzenia, mającego miejsce na Górze Synaj nie jest wspomniana w Torze. „W trzecim miesiącu wyszedł lud Izraela z ziemi Egiptu, w tym dniu przybył na pustynię Synaj”. Co, jednakże, oznacza „ten dzień”? Kilkaset lat później, nasi mędrzy wciąż byli podzieleni w swych opiniach, czy może był to szósty Siwan czy siódmy (Szabat 72) Geograficzna lokalizacja Góry Synaj nie jest znana aż do dziś. Uczymy się w ten sposób, że nie zależy Ona od miejsca czy czasu. Zawsze i wszędzie Tora jest piękna, aktualna i znacząca.

ŚWIĘTO SZAWUOT, NIE TYLKO HISTORIA

Jak Tora trafiła do ludu Izraela? Kiedy mistrzowski plan (= Tora) został upubliczniony, pierwsze narody zaczęły składać do Niej zastrzeżenia. „Na początku udał się Święty, niech będzie błogosławiony, do Ludu Esawa. Powiedział do nich: Chcecie otrzymać Torę? Zapytali Go: Co jest w niej napisane? Odpowiedział im: Nie zabijaj. Powiedzieli: „Panie Wszecchświata, wszyscyśmy zrodzeni z mordercy, i nasz ojciec nie pozostawił nam innego dziedzictwa niż miecz. Nie możemy zaakceptować Tory.” Podobne zastrzeżenia w stosunku do Tory przedstawiły ludy Amonu, Moabu i Iszmaela. Wygrał Izrael, i nie tylko dlatego że przyjął Torę z miłością i bojaźnią ale od siebie dodał i na głos ogłosił: „Naase we niszma” – Wykonamy ją i usłyszymy.

Z jednej strony, wydarzenie to wydaje się przypominać muzyczne przedstawienie- głośnie, wręcz ogłuszające, z użyciem środków pirotechnicznych, mocnym oświetleniem, fajerwerkami - ciężkimi chmurami i głosem szofaru. Z drugiej jednak strony, powietrze przecina cisza. Powiedział Rabin Abahu w imieniu Rabina Johanana: Kiedy Święty, niech będzie błogosławiony, dawał Torę, żadne ptaki nie ćwierkały, żaden byk nie ryczał, kurczaki nie dziobały, rzeki nie płynęły, morze uciszyło fale, ludzie zamilknęli, Świat zamarł w ciszy i dał się wtedy słyszeć głos: „Ja jestem Haszem, Twój Bóg” (Szemot Raba 39) Złożoność tego obrazu

ŚWIĘTO SZAWUOT, NIE TYLKO HISTORIA

przekazuje nam bardzo ważną wiadomość: Tora Izraela nie ma tylko „jednego głosu”. Tora jest wieloma głosami. Wszystkie one są słyszalne. Jest miejsce na błyskawice, genialne innowacje, naukowe wyjaśnienia interpretacji. Wszystkie je należy jednak czasami zawiesić i wsłuchać się w czysty głos. Głos ciszy, który odnawia się każdego dnia.

Kto brał udział w owym wzniosłym, przeraźliwym wydarzeniu? Wszyscy byliśmy tam obecni, zgromadzeni jak do wspólnej fotografii. Żaden z nas nie jest uprzywilejowany względem Tory, otrzymaliśmy ją bowiem jako społeczność. Tora nie należy do nikogo. Ani do żadnej szczególnej grupy lub klasy społecznej, ludzi w kipach czy też podeszłych wiekiem. Faraon przekonany był, że Tora należy do pewnej elitarnej grupy. „Idźcie i służcie Haszem, Bogu waszemu” – przekazuje Mojżeszowi. „Którzyż to są, co iść mają?” Mojżesz, w przeciwieństwie do Faraona postrzega święto otrzymania Tory jako święto należące do całego narodu. „Z małoletnimi naszymi i starcami naszymi pójdziem, z synami naszymi i córkami naszymi, trzodami i bydłem pójdziemy; gdyż święto przed Haszem obchodzimy”.

Otrzymanie Tory nie jest tylko naszym przywilejem, lub okazją do przyjemnych wspomnień. To żywe dziedzictwo. Nie historyczne wydarzenie ale

ŚWIĘTO SZAWUOT, NIE TYLKO HISTORIA

doświadczenie, wymagające od nas wszystkich ciągłego uczenia się i nauczania, trzymania się zobowiązań i działania. Czy sprostamy wyzwaniu?

"Pokój tobie, pokój twemu domu i pokój wszystkiemu, co twoje"

Wszystkiego dobrego,

Rabin Elijahu Birnbaum

STRESZCZENIE

W czasach Sędziów, w okresie panowania głodu, żydowska rodzina z Betlehem, Elimelech, jego żona Naomi i ich synowie Machlon i Chilion, wyemigrowali do pobliskiego kraju Moabu. Elimelech umiera a jego synowie poślubiają dwie moabickie kobiety – Rut i Orpę. Obaj synowie Naomi umierają po pewnym czasie. Naomi decyduje się wrócić do Betlehem. Swym synowym mówi, by wrócili do swych własnych matek i ponownie wyszły za mąż. Orpa niechętnie odchodzi. Rut jednak oświadcza: „Nie nalegaj na mnie, abym opuściła ciebie i abym odeszła od ciebie, gdyż: gdzie ty pójdziesz, tam ja pójdę, gdzie ty zamieszkaasz, tam ja zamieszkam, twój naród będzie moim narodem, a twój Bóg będzie moim Bogiem.” (Księga Rut 1:16-17)

Kobiety wracają do Betlehem. Jest to czas żniw i aby pomóc swej teściowej i sobie Rut udaje się na pole by zbierać zboże. Pole, na które trafia należy do mężczyzny imieniem Boaz, który zachowuje się w stosunku do niej z wielkim szacunkiem, jako że słyszał on o jej lojalności wobec teściowej. Rut informuje Naomi o przyjaznym stosunku Boaza i zbiera zboże na jego polu przez pozostały okres sezonu zbiorów.

Boaz jest bliskim krewnym rodziny zmarłego męża Naomi. Jest on więc zobowiązany przez prawo Lewiratu by poślubić wdowę po Machlonie – Rut – w celu kontynuowania rodzinnej linii. Naomi posyła Rut nocą na klepisko i poleca jej „odkryć stopy” śpiącego Boaza. Rut czyni jak jej powiedziano, Boaz się budzi

STRESZCZENIE

a Rut przypomina mu, że jest on „jedynym, mającym prawo ją wykupić” Boaz oświadcza, że jest gotów „wykupić” Rut poprzez małżeństwo, jednak informuje ją, że istnieje inny męski krewny, mający pierwszeństwo wykupu.

Następnego poranka Boaz, przed radą starszych, dyskutuje ową sprawę ze wspomnianym męskim krewnym. Krewny nie chce narażać własnego dziedziczenia poprzez małżeństwo z Rut i przekazuje on prawo dziedzictwa Boazowi.

Boaz i Rut pobierają się i na świat przychodzi szybko ich syn Owed, który, zgodnie z prawem lewirackim, uważany jest za również za syna Machlona, a więc wnuczka Naomi. Historię zamyka genealogiczna lista, wskazująca na to, że Owed jest przodkiem Pereca, syna Jehudy (jednego z dwunastu synów Jakowa), i pradziadkiem przyszłego Króla Dawida.

Rabin I. Rapoport

MEGILAT RUT NA SZAWUOT

Dlaczego w czasie Szawuot czytamy Księgę Rut – oto często zadawane pytanie. W Midraszu (2:14) napisane jest: „Rabin Zeira powiedział: „Ta Megila (Rut) nie zawiera żadnych praw dotyczących czystości i nieczystości, ani co jest zakazane lub dozwolone. Dlaczego została (Megilat Rut) napisana? Została napisana tylko dlatego, by nauczyć nas jak wielka jest nagroda dla tego, kto czyni dobre czyny” (Rut Raba 2:14). Midrasz opowiada nam o tym, że w zamian za przygotowanie całunu na pochówek swego męża, Rut otrzymała nagrodę, tj. została praprababką króla Dawida, a tym samym przodkinią Mesjasza, niech przyjdzie On szybko za naszych dni.

Pytanie to, nie kończy się jednak w tym miejscu. Możemy zapytać dalej. Nawet, jeśli wiemy, z jakiego powodu Megilat Rut została napisana, dlaczego potrzebne było, by umieścić księgę tą w Biblii, Tanachu? Co więcej: dlaczego czytamy ją podczas Szawuot – w dniu, w którym świętujemy otrzymanie Tory na Synaju, wydarzenie mające miejsce 6 Siwan 2448 lat od stworzenia Adama (1312 lat przed wspólną erą.) Odpowiedź na to pytanie związana jest z kwestią chalachiczną, zagadnieniem prawa żydowskiego, będącego problemem w czasach, kiedy prorok Szmuel (Samuel) napisał Megilę Rut, tj.

MEGILAT RUT NA SZAWUOT

około 1000 lat przed wspólną erą. Generalnie rzecz biorąc nie – Żydzi mogą przyłączyć się do narodu Izraela poprzez proces konwersji. W Torze napisane jest: „Io jawo amoni umoawi bekahal Haszem – „Nie wejdzie Ammonita i Moabita do gromadzenia Haszem” (Dwarim 23:4). Rut pochodziła z narodu Moab, jak było więc możliwe, że nie tylko dostała pozwolenie by zrobić konwersję, ale również by poślubić jednego z najbardziej szanowanych, wybitnych i najmądrzejszych ludzi swego pokolenia, Boaza?

Odpowiedź znaleźć możemy w cytacie wspomnianym powyżej. Werset mówi, że „moabi” – mężczyzna Moabita nie może wejść do narodu Izraela. Werset nie wspomina jednak by „moawit” –kobieta Moabitka nie mogła przyłączyć się do narodu Izraela. Boaz wiedział, że prawo w istocie dozwalało Moabitkom konwersję, dlatego też konwersja Rut i jej małżeństwo z Żydem nie było żadnym chalachicznym problemem. Owa chalacha stanowiąca o statusie kobiety Moabitki nie była powszechnie jednak znana pośród narodu Izraela. Wiele osób myślało, że żaden Moabita – ani mężczyzna, ani kobieta, nie ma prawa przejść na judaizm. Takie rozumienie prawa stwarzało problemy nie tylko za czasów Rut, ale

MEGILAT RUT NA SZAWUOT

przypuszczalnie nawet bardziej w czasach Króla Dawida, praprawnuka Rut. W okresie bezpośrednio poprzedzającym koronowanie Dawida na króla, niektórzy ludzie publicznie wyrażali swe powątpiewanie, dotyczące tego czy linia Dawida była odpowiednio „koszerna”, w związku z jego praprababką Rut. Prorok Szmuel prawdopodobnie napisał więc Księgę Rut w celu edukacji narodu. Przypuszczalnie Szmuel czuł większą niż ktokolwiek inny odpowiedzialność za tę sprawę, jako że to on, Szmuel, namaścił Dawida na króla Izraela.

Istnieje jeszcze inne uzasadnienie, na głębszym poziomie rozumienia, łączące Megilat Rut z Szawuot. Mówi ono o tym, że Tora dana nam przez Boga na Synaju składa się z dwóch części: Tory Pisanej i Tory Ustnej. Prawdą jest, że Tora Pisana wydaje się mówić nam, że konwersja Rut i jej małżeństwo z Żydem były zabronione. Jednak Tora Ustna wyjaśnia nam ową sprawę. Informuje nas, że werset zakazuje konwersji na judaizm jedynie Moabitom płci męskiej a nie żeńskiej. Ustna Tora stanowi zbiór zasad mówiących o tym, w jaki sposób stosować prawa Pisanej Tory, i zarówno Ustna jak i Pisana Tora zostały przekazane przez Boga naszym praojcom na Synaju i są one tak ze sobą powiązane, że żadna z nich nie może istnieć bez drugiej.

MEGILAT RUT NA SZAWUOT

Wszystko, co uczynił Boaz było odpowiednie, bazował on bowiem na swej znajomości Ustnej Tory. Jego chęć czynienia tego, co zgodne z prawem, powinna być dla nas przekazem: musimy pokazać, że naprawdę wierzymy w Ustną Torę, że rozpoznajemy, iż Ustna Tora została nam dana na Synaju. W związku z tym, jak ważne jest to przesłanie, Megilat Rut została włączona w skład Biblii, Tanachu. W związku z tym, jak ważne jest to przesłanie, czytamy Megilat Rut w czasie Szawuot. W Szawuot, dniu, w którym świętujemy fakt przekazania nam Tory na Synaju, pokazujemy i potwierdzamy naszą wiarę w to, że obie części Tory – zarówno Pisana jak i Ustna zostały nam dane tego samego dnia.

Chag Matan Sameach! Wesołego Święta Nadania Tory!

Rabin I. Rapoport

ZWYCZAJE ZWIĄZANE ZE ŚWIĘTEM SZAWUOT

Ze świętem Szawuot nie są związane żadne specyficzne micwot. Jest to więc święto nietypowe – żadne inne święto nie jest pozbawione specjalnych dla tego święta micwot. Także jeśli chodzi o uzasadnienie podawane przez Torę, Szawuot, obok Rosz Haszana, to dwa święta wyróżniające się na tle innych. Tora podaje przyczyny dla których mamy obchodzić święta takie jak Pesach, Sukot i in. Tora nie podaje jednak przyczyn dotyczących Szawuot i Rosz Haszana. Dlaczego tak jest? Proste wytłumaczenie mówi o tym, że każdy dzień w roku zawiera elementy Rosz Haszana i Szawuot. Codziennie studiujemy Torę – Szawuot, co dzień poddawani jesteśmy różnym testom, tak by Haszem mógł nas sądzić – Rosz Haszana. Gdyby Tora podała przyczyny dla obchodzenia Szawuot i Rosz Haszana można by błędnie założyć, że studiowanie Tory i bycie sądzonym mają miejsce jedynie w czasie trwania tych dwóch świąt. Podobnie, jeśli z Szawuot związane byłyby specyficzne micwot, w pewien sposób zmniejszałoby to wielkość Tory – danej nam podczas Szawuot.

Innym ciekawym aspektem Szawuot jest fakt, że nie posiadamy wiedzy dotyczącej tego, która góra na Synaju jest tą górą, na której Haszem dał nam Torę. Znamy lokalizację Pesach i Sukot – Egipt i Wzgórze Świątynne. Wydaje się, że Haszem chciał, byśmy pozbyli się wiedzy związanej z geograficzną lokalizacją Har Sinaj, pokazując nam w ten sposób, że Tora, bardziej niż cokolwiek innego, dotyczy każdego miejsca na ziemi, a nie tylko jednej,

ZWYCZAJE ZWIĄZANE ZE ŚWIĘTEM SZAWUOT

konkretnej lokalizacji.

W rezultacie braku specyficznych micwot związanych ze świętem, wokół Szawuot powstało całe mnóstwo różnych zwyczajów. Każde z wymienionych poniżej zwyczajów posiada wiele uzasadnień. Wskazywać to może na to, że znane nam przyczyny, uzasadniające powstanie danego zwyczaju, nie są tak naprawdę oryginalnymi przyczynami ich powstania a raczej powstały one później. Bardzo możliwe, że są to bardzo stare zwyczaje i rolę kluczowych myślicieli żydowskich było wzbogacenie przestrzegania tych zwyczajów przez Żydów – znalezienie głębszego znaczenia dla każdej z tych praktyk. Stanowi to dla nas ważną lekcję: jeśli któraś z praktyk życia żydowskiego wydaje ci się nudna, twoim zobowiązaniem jest szukać, aż do momentu, w którym znajdziesz coś, co sprawi że praktyka ta stanie się dla ciebie inspirująca.

Dekorowanie z zieleni i kwiatów

Istnieje zwyczaj, by dekorować roślinnością domy i synagogi, w związku z tym, że Szawuot to święto żniw. Dekorowanie kwiatami jest również sposobem na upamiętnienie nadania nam Tory na Synaju. Mówi się, że mimo że Góra Synaj znajduje się na pustyni, jej ziemia zakwitła, w momencie kiedy Tora została dana żydowskiemu narodowi.

Mleczne posiki

W czasie Szawuot zwyczajowo spożywa się

ZWYCZAJE ZWIĄZANE ZE ŚWIĘTEM SZAWUOT

mleczne dania. Najbardziej znane wyjaśnienie mówi o tym, że wraz z nadaniem Tory zostały nam dane prawa kaszrutu (zasad koszernej diety). Podczas pobytu na Synaju Żydzi nie dysponowali naczyniami potrzebnymi do przygotowania koszernego mięsa, jedli więc mleczne potrawy.

Inna opinia wskazuje na to, że spożywanie mlecznej żywności symbolizuje ograniczenia. Naród żydowski przyjmując Torę zobowiązał się do jej przestrzegania, zobowiązał się do prowadzenia życia charakteryzującego się ograniczeniami.

Tikun Leil Szawuot

"Tikun Leil Szawuot" to zwyczaj całonocnego studiowania Tory. Studiowanie Tory przez całą noc stanowi sposób świętowania rocznicy jej otrzymania. Niektórzy komentatorzy twierdzą, że całonocne studiowanie jest kompensacją za zachowanie żydowskiego narodu na Górze Synaj. Lud spał tak mocno, że musiał być budzony przez Boga grzmotami i błyskawicami, o świcie, tak by przygotować się do otrzymania Tory.

Modlitwy w synagodze

Zwyczajowo wszyscy, także dzieci i niemowlęta, obecni są w Szawuot w synagodze, po to by wysłuchać jak odczytywane jest Dziesięć Przykazań Księgi Tory. W ten sposób na nowo przeżywamy historyczny moment jakim było otrzymanie Tory przez Żydów i zobowiązanie się do jej

ZWYCZAJE ZWIĄZANE ZE ŚWIĘTEM SZAWUOT

przestrzegania. Po przeczytaniu Tory recytowany jest Jizkor.

Księga Rut

Żydzi aszkenazyjscy czytają Księgę Rut podczas porannego nabożeństwa. Niektórzy twierdzą, że Księga ta czytana jest, ponieważ jej akcja rozgrywa się w czasie żniw. Inne podawane uzasadnienie mówi o tym, że konwersja Rut podobna jest do przyjęcia Tory przez Żydów. Rut była praprababką Króla Dawida, który urodził się i zmarł w Szawuot.

Akdamut

Poemat napisany w języku aramejskim przez Rabina Ichchaka ben Meir z Worms, którego syn został zamordowany w czasie krucjat roku 1096. Każdy z dziewięćdziesięciu wersów zakończony jest חת, ostatnią i pierwszą literą alfabetu, co wskazuje na fakt, że Tora zaczyna się od nowa, kiedy wydaje się, że dobiega końca. Poemat opiewa Wszechmogącego i Jego miłość do Izraela i wzywa Izrael do konsekwentnego trzymania się wiary w odkupienie. Poemat odczytywany jest w synagogach aszkenazyjskich na początku czytania Tory. W synagogach sefardyjskich istnieje zwyczaj czytania Azharot, wiersza mówiącego o 613 przykazaniach, a także specjalnej ketuby, kontraktu małżeńskiego pomiędzy Wszechmogącym i Izraelem.

Rabin I. Rapoport

KILKA SŁÓW NA TEMAT ZWYCZAJU JEDZENIA MLECZNYCH POTRAW W SZAWUOT

Kilka słów na temat zwyczaju jedzenia mlecznych potraw w Szawuot.

Kilka słów na temat znanych wyjaśnień tego minhagu (zwyczaju). Jak powszechnie wiadomo minhagi nadają świętom „smak”, i zwłaszcza w święto takie jak Szawuot, dla którego nie istnieją żadne specjalne religijne prawa, minhagi kreują atmosferę święta.

Najbardziej znanym minhagiem związanym z Szawuot jest spożywanie mlecznych potraw. Dlaczego mlecznych? Istnieje szereg wy tłumaczeń. Remu podaje dwa wyjaśnienia w Szulchan Aruch. Pierwsze z nich mówi o tym, że podobnie jak w noc pesachową gdzie na talerzu sederowym znajdują się dwa elementy, kość i jajko, reprezentujące dwie ofiary – ofiarę pesachową i ofiarę świąteczną, tak w Szawuot spożywamy dwa elementy – mięso i mleko.

Remu wyjaśnia dalej, że Halacha zabrania spożywania chleba, które znajdowało się na stole wraz z mięsem, z mlekiem, w związku z czym na święto Szawuot konieczne jest by upiec dwa chleby – do posiłków mięsnych i posiłków mlecznych. W ten sposób upamiętnimy ofiary „dwóch chlebów” składane w Hag Szawuot i dwa chleby ze zboża. Jak wiemy w czasach kiedy stała Świątynia to na jej

KILKA SŁÓW NA TEMAT ZWYCZAJU JEDZENIA MLECZNYCH POTRAW W SZAWUOT

ołtarzu pokutowano za przewinienia, teraz jednak, kiedy nie ma Świątyni stół człowieka spełnia tę rolę. Jak mówi Gemara: „R . Johanan i R. Eleazar wyjaśniają obaj, że tak długo jak stała Świątynia, ołtarz pokutował za Izrael, teraz jednak stół człowieka pokutuje za niego.” (Brachot 55a). Ofiary należy składać za własne przewinienia (jedna) i za święto (druga).

Według Remu chleb do potraw mlecznych ma być sam upieczony z mlekiem, tj. do ciasta przygotowanego na wypiekanie chleba dodać należy mleka, śmietany lub masła. Ponieważ zabronione jest spożywanie go z mięsem powinien on mieć specjalny kształt (np. trójkąt), taki by oczywiste dla wszystkich było to, że jest to chleb mleczny.

Tak naprawdę owo wyjaśnienie nie jest najlepsze, ponieważ w owym czasie lud Izraela nie był zobowiązany do trzymania szchity i kaszrutu. Być może jednak istniał inny powód, dla którego nie mogli oni używać swych naczyń – ponieważ byli zobowiązani do twila - rytualnego obmycia naczyń! Chalacha stwierdza, że w sytuacji, w której naczynie zrobione przez nie-Żyda przechodzi w posiadanie Żyda – musi zostać rytualnie obmyte. Ponieważ lud Izraela przed otrzymaniem Tory spełniał definicję

KILKA SŁÓW NA TEMAT ZWYCZAJU JEDZENIA MLECZNYCH POTRAW W SZAWUOT

„goji”, a natychmiast po otrzymaniu Tory stał się ludem żydowskim, w wyniku owej transformacji musiał obmyć swe naczynia. Nie mógł jednak obmyć swych naczyń tego samego dnia, Tora dana została bowiem w Szabat, jak napisane jest w Talmudzie: „Tora dana została w Szabat”. Rytualne obmywanie naczyń zabronione jest w Szabat, w związku z tym, że jest to tak jakby „naprawianie” naczyń i przygotowywanie do użycia.

Moim zdaniem wyjaśnienie minhagu brzmi inaczej. Powodem, dla którego w święto Szawuot spożywamy mleczne potrawy jest to, że lud Izraela również w owym czasie jadł mleczne potrawy. Dlaczego mleczne potrawy? W Gemarze napisane jest: „Lud tej Ziemi nie może jeść mięsa”, dlatego, że jedynie osoba uczona w Torze jest w stanie wykoszerować mięso i je, w rezultacie, zjeść, pozostali ludzie nie mają takiej możliwości. W związku z tym, że w czasie, w którym lud Izraela otrzymał Torę nie miał wystarczającego czasu by odpowiednio studiować wszystkie prawa, większość ludzi była „niedouczona”, nie mogli więc oni jeść mięsa i musieli spożywać mleko. Poza Izraelem, gdzie święto trwa dwa dni, jedna opinia utrzymuje, że mleczne potrawy spożywa się tylko w pierwszy dzień, jednak według drugiej opinii mleczna dieta utrzymuje się przez dwa dni.

KILKA SŁÓW NA TEMAT ZWYCZAJU JEDZENIA MLECZNYCH POTRAW W SZAWUOT

Kolejny pomysł – mleko to podstawowe pożywienie niemowląt, pożywienie początków życia. Lud Izraela był jak nowonarodzone dziecko, przynajmniej w sensie duchowym. Był on również „ger”, który stał się Żydem, Talmud w ten sposób wypowiada się w tym temacie (Jewamot): „Ger, który przyjmuje judaizm jest jak nowonarodzoną dziecień”.

Rabin Pinchas Makoric, uczeń Baal Szem Towa-założyciela chasydyzmu, jest autorem podobnej idei. Mleko piją małe dzieci, a Tora lubi podstawy, jako że „z wysokiego punktu przybywa do niskiego”. Z tego powodu w dawnych czasach studenci jesziwy studiowali Torę siedząc na ziemi.

Inne wy tłumaczenie przedstawione jest w świętych księgach. Tora porównywana jest do mleka i miodu, jak napisane jest: „Miodem najświeższym ociekają wargi twe, oblubienico, miód i mleko pod twoim językiem”(Pieśń nad Pieśniami 4:11) i dlatego mleczne potrawy spożywane przez nas w Szawuot powinny być słodkie.

W „Sefer Matamim” znajdujemy kolejne wyjaśnienie, mówiące o tym, że córka Faraona wyłowila koszyk z Mojżeszem z wody właśnie w Szawuot i kiedy wyruszono na poszukiwanie mamki, która mogłaby

KILKA SŁÓW NA TEMAT ZWYCZAJU JEDZENIA MLECZNYCH POTRAW W SZAWUOT

wykarmić Mojżesza, znaleziono jego rodzoną matkę – Jochewet i ona karmiła go własnym mlekiem.

Inny przekaz na ten temat z Tory na temat święta Szawuot: „Także w dniu Szawuot, gdy składacie Panu ofiarę z nowego zboża w Święto Tygodni, ma być dla was zwołanie święte” (Bamidbar 28:26)- pierwsze litery trzech słów tego wersetu to w kolejności: „chet”, „lamed”, „waw” – składające się na „chalaw”, po hebrajsku mleko.

Jeszcze jedno – ile czasu spędził Mojżesz na Górze Synaj przed otrzymaniem Tory? „I pozostał Mojżesz na górze przez czterdzieści dni i przez czterdzieści nocy” (Szemot 24:18). Gematryczna wartość słowa „chalaw” (mleko) to 40. W związku z czym sugeruje się związek Tory i mleka.

Istnieje wiele innych wyjaśnień dla istnienia tego zwyczaju, na teraz to jednak wystarczy. Tak w ogóle to po co nam te wszystkie wyjaśnienia? Smak sernika jest wystarczającym powodem dla spożywania go w Szawuot.

Rabin Boaz Pash

PIEŚNI NA SZAWUOT

ארץ זבת חלב

ארץ זבת חלב

חלב ודבש

ארץ זבת חלב

חלב ודבש

Erec zawat chalaw,
chalaw u-dwasz.

Ziemia płynąca mlekiem
i miodem.

Erec zawat chalaw,
chalaw u-dwasz.

Ziemia płynąca mlekiem
i miodem.

ושמחת בחגיך

ושמחת בחגיך

והיית אך שמח

Wesamahta behageha

Raduj się świętem

Wehajita ah sameach

Będziesz szczęśliwy

PIĘŚNI NA SZAWUOT

והאר עינינו בתורתך

והאר עינינו בתורתך

ודבק ליבנו במצוותיך

ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך

שלא נבוש ולא ניכלם

ולא ניכשל לעולם ועד

We haer ejnejnu
beTorateha
Wedawak libenu
bemicwoteha

Wejahad lewawenu
leahawa weleira et
szemeha

We lo nibosz, we lo
nichalem

We lo nichaszel leoam
waad

Oswieć nasze oczy Twą
Torą

Przywrzyj serca nasze
do Twych micwot

Pomóż zjednoczyć się
nam w miłości i twodze
przed Twym Imieniem

Tak by nikt nas nigdy nie
zawstydził

I byśmy nigdy nie upadli

PIEŚNI NA SZAWUOT

חג שבועות תעשה לך

וחג שבועות תעשה לך
ביכורי קציר חיטים.

הזורעים בדמעה
ברינה יקצורו.

ארץ נתנה יבולה
ארץ זבת חלב ודבש

We chag Szawuot taase
lecha
Bikurej kacir hitim

Hazorim bedima
Berina ikcoru

Erec natna jewula
Erec zaław halaw u-
dwasz!

Święto Szawuot zrobimy
dla Ciebie
Pierwszych owoców
żniw zboża

Ci którzy w łzach sieją
W śpiewach plony
zbierać będą

Ziemia dała bogatwo
plonów
Zemia mlekiem i
miodem płynąca!

PIEŚNI NA SZAWUOT

שיר המעלות

שיר המעלות

בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים.
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה.
אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה.
הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שמים.
שובה ה' את שבותנו (שביתנו) כאפיקים בנגב.
הדרעים בדםעה ברנה יקצרו.
הלוד ילך ובכה נשא משך הדרע.
בא יבא ברנה נשא אלמתי

Szir hamalot
Beszuw Adonaj et sziwat
Cijon hajinu heholmim
Az jimale schok pinu
ulszonenu rina
Az jomru wagojim higdil
Adonaj laasot im ele
Higdil Adonaj laasot imanu
hajinu smechim
Szuwa Adonaj et szewitenu
kaafikim banegew
Hazorim bedima berina
jikceru
Haloch jelech uwacho nose
meszech hazara
Bo jawo werina nose
alumotaw.

Pieśń stopni. Gdy Bóg
sprowadzi wygnanych z
Syjonu będziemy jak we śnie.
Wtedy nasze usta napelnia
się śmiechem, a nasz język
radosnymi pieśniami.
Wówczas ogłoszą wśród
narodów: „Bóg uczynił im
wielkie rzeczy”.
Bóg uczynił nam wielkie
rzeczy – będziemy
szczęśliwi.
Wróć nas Boże z wygnania
naszego, jak strumienie na
pustyni.
Ci, którzy sieją we łzach –
będą żąć z radosnym
śpiewem.
Ten, który szedł, płacząc i
niosąc ziarno na siew,
powróci z pieśniami radości
niosąc swoje snopy.

PIEŚNI NA SZAWUOT

תורת ה' תמימה

תורת ה' תמימה

משיבת נפש

עדות ה' נאמנה

מחכימת פתי

Torat Haszem Tmima

Mesziwat nefesz

Edut Haszem neamana

Mehahimat pti

Tora Haszem jest

doskonała

Odnawia dusze

Świadectwo Boga jest

pewne

Prostaka w mędrca

przemienia

PRZYSMAKI NA SZAWUOT

Sernik

Składniki:

Ciasto:

- 3 opakowania sera 5%
- 1 opakowanie kwaśnej śmietany
- 3 czubate łyżki mąki kukurydzianej
- 1 opakowanie budyniu waniliowego
- 1 łyżka rumu,
- 6 żółtek jaj
- 6 białek
- 1 szklanka cukru

Krem:

- 1 opakowanie bitej śmietany
- 1 szklanka zimnego mleka
- 1 opakowanie budyniu waniliowego

Przygotowanie:

A. Składniki mieszamy w misce:

- 3 opakowania sera
- 1 opakowanie kwaśnej śmietany
- 3 czubate łyżki mąki kukurydzianej
- 1 opakowanie budyniu
- 1 łyżka rumu
- 6 żółtek jaj

PRZYSMAKI NA SZAWUOT

B. 6 białek miksujemy z 1 szklanką cukru. Zmiksowane białka dodajemy do przygotowanych wcześniej w misce składników i delikatnie mieszamy.

C. Natłuszczamy okrągłą blachę (nr. 26) i wlewamy ciasto.

D. Przed włożeniem ciasta nagrzewamy piecyk + umieszczoną w środku wodą (chodzi o utworzenie pary) 5 minut w wysokiej temperaturze.

E. Blachę z ciastem umieszczamy w piekarniku pod koniec 5 minut i pieczemy w wysokiej temperaturze kolejne 10 minut. Następnie zmniejszamy temperaturę w piekarniku do średniej i kontynuujemy pieczenie przez około godzinę.

F. Przygotowanie kremu:

Mieszamy bitą śmietaną, mleko i budyń waniliowy. Dekorujemy kremem upieczone ciasto.

PRYZYMAKI NA SZAWUOT

Blinczes

Podane poniżej składniki pozwalają na przygotowanie ok. 14 blinczes:

- 4 jajka
- 6 łyżek cukru
- 2 szklanki mąki
- 2 szklanki mleka
- 1 łyżka oleju
- ¼ łyżeczki soli (opcjonalnie)

Przygotowanie:

Wlewamy mleko do miski. Dodajemy szklankę mąki i dobrze mieszamy. Dodajemy drugą szklankę mąki i dobrze mieszamy, na gładką masę. Dodajemy 4 jajka, mieszamy. Dodajemy następnie 6 łyżek cukru i łyżkę oleju, mieszamy.

Patelnię wraz z odrobiną margaryny podgrzewamy na średnim ogniu. Margarynę rozprowadzamy równo na całej powierzchni patelni. Wlewamy ciasto łyżką, i rozlewamy na całą szerokość patelni. Smażymy po jednej stronie, około minuty, aż naleśniki będą złote, po czym przewracamy i smażymy na drugiej stronie.

PRZYSMAKI NA SZAWUOT

Wypełnienie:

Istnieje wiele możliwości wypełnienia: czekoladowy krem, dżem, ser.

Kilka mlecznych opcji:

1. 250 gram sera białego mieszamy z 50 gram rodzynek i 3 łyżkami cukru.
2. Przygotowujemy budyń waniliowy zgodnie z instrukcją na opakowaniu.
3. 250 gram sera mieszamy z łyżką mąki kukurydzianej, 2 łyżkami cukru, jajkiem i startą skórką cytryny.

